

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
Postboks 34
1861 Trøgstad

Saksbehandler:

Simon Haraldsen

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg

Kontrollnummer: 2020.044.I.FMOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Hans Petter Vammeli

Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:

Simon Haraldsen

Andre deltagere fra virksomheten:

Adam Lesniewski

Jan Tore Borgen

Jannicke Eriksen

Øystein Johansen

Gro Gaarder

Helene Østbye

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:

Marte Rosnes

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg (Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg) den 16.01.2020. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Oslo og Viken avdekket 5 avvik og ga 1 anmerkning(er) under inspeksjonen. Ett av avvikene fremstår som alvorlig. Manglende oppfølging av utslippstillatelsens krav om fornyelse av ledningsnett og handling har ført til store utslipp av urensset avløpsvann i lokale overløp i sentrumsområder og i overløpet tilknyttet AHSA renseanlegg over flere år.

Avvik:

- Det mangler overordnet plan med tilhørende handlingsplan for fornyelse av avløpsnett og for utfasing av driftsoverløp på fellessystem
- Miljørisikovurderingen av avløpsanlegg er mangelfull.
- Det er ikke utarbeidet en beredskapsplan for avløpsanleggene
- Overordnede mål for avløpsanlegg er mangelfull
- Kommunens avvikshåndtering er ikke tilfredsstillende

Anmerkninger:

- Risikokartlegging av avløps- og vannforsyningssystemene bør ses i sammenheng

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

	Simon Haraldsen	Hilde Sundt Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef
	Fylkesmannen i Oslo og Viken	

Kopi av rapporten sendes til:

- Indre Østfold kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: INDRE ØSTFOLD KOMMUNE	
Organisasjonsnr.: 974543842	Eies av: 974642778
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg	Anleggsnr.: 3014.0031.05
Kommune: Indre Østfold	Fylke: Viken
Anleggsaktivitet: Offentlig avløpsnett	
Tillatelse gitt: 11. november 2008	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av overholdes.

Inspeksjonstema

- Internkontroll (avvikshåndtering)
- Utslipp til vann
- Ledningsnett

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen.

Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må kommunen sende en egen skriftlig redegjørelse innen 1. august 2020 som viser hvordan avvikene er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller epost (fmovpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Oslo og Viken v/ Marte Rosnes.

4.Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 16. januar 2020. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Askim avløpsnett i AHSA avløpsanlegg bli ilagt et gebyr på kr 26 300,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Oslo og Viken. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5.Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

6.Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Det mangler overordnet plan med tilhørende handlingsplan for fornyelse av avløpsnett og for utfasing av driftsoverløp på fellessystem

Avvik fra:

Utslippstillatelsen for kommunalt avløpsvann for Askim avløpsnett punkt 3.3, datert 11.11 2008.

Forurensningsforskriften §14-5 Avløpsnett

Kommentarer:

Avløpsnettet skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og

fagkunnskap, særlig med hensyn til avløpsvannets mengde og egenskaper, forebygging av lekkasjer og begrensnig av forurensning av resipienten som følge av overløp. Kommunen skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnett. Kommunen skal ha oversikt over eventuelle lekkasjer av betydning.

Kommunen skal sette konkrete mål for driften av avløpsnett og kunne dokumentere en faglig vurdering av hvilken betydning kravet om bruk av beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap får for kommunes eget nett. Det skal foreligge en overordnet tidsplan for vedlikehold, fornyelse og eventuelle utbedringer av avløpsnett innen 31. desember 2009.

Driftsoverløp er definert i utslippstillatelsen som overløp som avlaster ledningsanlegg som følge av nedbør og lignende. Driftsoverløpene skal så vidt mulig fases ut i forbindelse med oppgradering av oppstrøms avløpsnett. Kommunen skal ved utarbeidelsen av overordnet plan for vedlikehold og fornyelse av avløpsnett også sette en frist for utfasingen av driftsoverløpene tilknyttet fellessystemet.

Under tilsynet kunne ikke kommunen vise at kravene i utslippstillatelsen er fulgt opp. Arbeidet med å fornye avløpsnett har i liten grad vært prioritert. I perioden 2016-2018 var fornyelsen av avløpsnett svært lav, til tross for et veldig stort etterslep av dårlig separatsystem og en betydelig andel fellessystemer (ca. 25%). Askim kommune har heller ikke rapportert inn årlige data for ledningsnettfornyelse i SSB Kostra i denne perioden. Det kunne under tilsynet ikke vises at hovedplanen fra 2011 har implementert utslippstillatelsens krav fra 2008.

For krav til utfasing av driftsoverløp i tillatelsen, foreligger det ingen handlingsplan for gjennomføring. Det er heller ikke utarbeidet kriterier eller retningslinjer for separering av fellessystem i sentrumsområdene for å få redusert fremmedvann til renseanlegget AHSA. Sentrumsområdene av Askim har periodevis betydelige utslipp av urensset avløp til sårbare bekkesystemer.

Fylkesmannen ser på dette avviket som et alvorlig avvik på grunn av manglende oppfølging av utslippstillatelsens krav over flere år.

Manglende overholdelse av krav til avløpsnett har ført til så store fremmedvannmengder til AHSA renseanlegg, at anlegget ikke har klart rensekravet de siste 10 årene. Det vises til kopi av tilsynsrapport AHSA IKS sendt Indre Østfold.

Avvik 2

Miljørisikovurderingen av avløpsanlegg er mangelfull.

Avvik fra:

Utslippstillatelsens krav i punkt 10.1 *Miljørisikoanalyse* og 10.2 *Forebyggende tiltak* og Internkontrollforskriften §5 punkt 6 (vurdere risiko)

Kommentarer:

Kommunen skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning fra avløpsanlegget, og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

Kommunen skal gjennomføre en miljørisikovurdering av virksomheten etter utslippstillatelsens krav. Kommunen skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko.

På basis av miljørisikovurderingen skal kommunen iverksette risikoreducerende tiltak. Både sannsynlighetsreducerende og konsekvensreducerende tiltak skal vurderes. Kommunen skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

Tilsynet avdekket at kommunens miljørisikovurdering er mangelfull. Kommunen har en miljørisikoanalyse, men det er ikke etablert rutiner for risikovurdering av forhold med uakseptabel høy risiko. Kommunen mangler en handlingsplan for risikoforebyggende tiltak.

Driftsoverløpene (regnvannsoverløpene) i fellessystemet er ikke risikovurdert og er heller ikke koblet til kommunens driftskontrollsystem. Kommunens utslippskontroll er derfor mangelfull.

Det fremkommer ikke tydelig hva som er risikoledninger på avløpsnettet. Spesielt viktig blir dette i sentrumsområdene hvor en betydelig del av veksten fremover skal foregå. I dårlige avløpsnett med manglende vedlikehold og stor belastning er det økt risiko for økte utslipp gjennom hyppigere brudd og skader.

Kommunen kunne under tilsynet ikke vise frem en klimatilpasset miljørisikovurdering av avløpssystemet i sentrumsområdene som viste hvordan dette påvirkes av ulike regnhendelser. Med gammelt og dårlig vedlikeholdt avløpsnett vil dette være en vesentlig del av miljørisikovurderingen, og gi nødvendig kunnskap om konsekvenser på kritisk avløpsinfrastruktur ved økte belastninger.

Avvik 3

Det er ikke utarbeidet en beredskapsplan for avløpsanleggene

Avvik fra:

Utslippstillatelsens punkt 10.3 *-Etablering av beredskap*
Forurensningslovens § 41

Kommentarer:

Ifølge utslippstillatelsen skal kommunen på bakgrunn av miljørisikovurderingen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

Kommunen kunne under tilsynet ikke vise frem en beredskapsplan på avløpssektoren i forbindelse med akutt utslipp. De risikoområder/hendelser som er prioritert høyest i miljørisikovurderingen vil dimensjonere beredskapen. Operative mål for håndtering av hendelser og identifisering av nødvendige ressurser til oppfølging samt varslingsystemer er ikke identifisert og satt i system. Øvelser på prioriterte hendelser og evalueringer av disse vil bidra til å heve beredskapskompetansen i kommunen på akutt utslipp fra avløpssektoren.

Avvik 4

Overordnede mål for avløpsanlegg er mangelfull

Avvik fra:

Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4 (sette mål for ytre miljø)

Kommentarer:

Kommunen skal fastsette skriftlige mål for helse, miljø og sikkerhet.

Kommunen kunne ikke under tilsynet dokumentere at det foreligger overordnede miljømål for avløpssektoren. Det er viktig at det settes tallfestede mål knyttet til avløp. Eksempler på dette er reduksjon av fremmedvann og årlig ledningsnettfornyelse i en overordnet plan, slik at kommunen kan evaluere hva som oppnås i løpet av planperioden.

Avvik 5

Kommunens avvikshåndtering er ikke tilfredsstillende

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd punkt 7 (iverksette rutiner)

Kommentarer:

Kommunen skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen.

Under tilsynet ble det avdekket at kommunen mangler systemer og rutiner knyttet til avvikshåndtering for ytre miljø. Det kom fram under tilsynet at det i dag benyttes et papirsystem for avvikshåndtering som ikke fungerer tilfredsstillende.

4. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Risikokartlegging av avløp- og vannforsyningsystemene kan ses i sammenheng

Kommentarer:

Hovedplanen fra 2011 inneholder en vannforsyningsdel og en avløpsdel. Disse delene er ikke koblet sammen i planen på viktige berøringspunkter. Svikt i avløpshåndteringen kan få store helse- og forurensningsmessige konsekvenser. Det anbefales at det legges til grunn en helhetlig risikokartlegging av forurensninger fra avløpssystemet som kan tilføres vannforsyningsystemet og omvendt.

Det vises også til NOU om klimatilpasning hvor sårbarheten i vann- og avløpssystemene er tatt opp. Risikoen for vannbårne sykdommer øker som følge av større belastning på sårbare vann- og avløpssystemer som følge av klimaendringene.

5. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen